

**Творча група
учителів Підвисоцької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів
ім. Т.Г. Шевченка
з вивчення педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського**

**Найдосвідченіший педагог
ніколи не повинен спинятися на досягнутому,
бо якщо немає руху вперед, то неминуче
починається відставання**

В. Сухомлинський

Школа сьогодні відчуває потребу в учителіві, який постійно прагне до творчого пошуку, має навички дослідної, експериментальної діяльності, вивчення, узагальнення, впровадження перспективного досвіду, високий рівень інформаційної культури, вміє інтерпретувати новий зміст освіти в методику навчання і виховання, здійснювати аналіз результатів творчої діяльності як своєї власної, так і педагогічного та учнівських колективів.

У спрямуванні творчих пошуків педагогів щодо вивчення і впровадження досягнень психолого-педагогічної науки та перспективного досвіду в навчально-виховний процес особлива увага відводиться творчим групам. Творчі групи вчителів - це групи різних за фахом педагогів, які займаються вивченням, освоєнням, впровадженням якоїсь однієї загальної проблеми колег-однодумців. Вони забезпечують розвиток творчої активності педкадрів, сприяють розвитку сучасного стилю педагогічного мислення, формуванню в них вмінь щодо самоаналізу, самовираження, самоствердження та саморозвитку власної професійної діяльності.

Сучасний учитель має виховати нові покоління європейців, здатних жити в спільному європейському домі в повазі, порозумінні й співпраці на основі таких загальнолюдських цінностей, як демократія та права людини, миролубство, екологічна безпека, солідарність тощо. Уявлення про гуманістичні основи педагогічної освіти склалися дуже давно. Ціла плеяда славетних педагогів, мислителів, подвижників освітньої справи в ході історичного розвитку сформувала спільну платформу цінностей, актуальну для всіх країн і народів європейського континенту та всього світу. Це – Ян Амос Каменський, Янош Корчак, Джон Локк, Антон Макаренко, Марія Монтессорі, Йоган Генріх Песталоцці, Жан-Жак Руссо, Василь Сухомлинський, Костянтин Ушинський, Фрідріх Фребель та інші.

Нам особливо приємно, що серед них - Василь Олександрович Сухомлинський – представник степової

Кіровоградщини. Його педагогічні ідеї надихають на творчу працю не одне покоління педагогів.

„ Дорогі мої! Я буду жити і працювати заради вас, доки в моїх грудях б'ється серце. Ніякі високі звання ані титули не зіпсують мене. Я залишуся таким, як був досі. Найвище звання на світі – бути Людиною. Бути Людиною і дбати про щастя інших ”.

Широко використовується безцінна спадщина В.О.Сухомлинського й педагогічним колективом Підвисоцької загальноосвітньої школи I-III ступенів ім. Т.Г.Шевченка Підвисоцького навчально-виховного об'єднання.

Запровадження в школі дослідницько-пошукових форм, зокрема, у формуванні та організації роботи творчих груп, має забезпечити вирішення проблеми розвитку творчої діяльності вчителів на науковій основі і внести суттєві доповнення в поліпшення організації ефективності навчально-виховної роботи.

Розпочати цю роботу, як показує практика, найдоцільніше з розв'язування таких завдань: планування роботи творчих груп учителів та створення в школі необхідних умов для творчої роботи.

***План роботи
творчої групи вчителів
з проблеми***

***«Створення гуманістичного розвивального освітнього простору
на ідеях творчої спадщини В.О.Сухомлинського»***

*Керівник творчої групи: Свидюк Валентина Андріївна,
учитель початкових класів;*

*члени творчої групи: Парокінна Г.П., Химич В.А., Сапуга О.В.(учителі початкових
класів), Гаврилюк І.О., Скрипка Н.К.(учителі української мови та літератури),
Баланівська Л.М.(ЗДНВР), Сергієнко Т.С.(ЗВР).*

Мета роботи творчої групи

- Створення гуманістичного розвивального освітнього простору на ідеях творчої спадщини В.О.Сухомлинського.
- Формування повноцінної творчої особистості вчителя та учня, його розвиток, самореалізація, набуття високого інтелектуального потенціалу, гуманізація та гуманітаризація освіти на основі вивчення творчої спадщини В.О.Сухомлинського.

***Концептуальні підходи з вивчення та впровадження творчої спадщини
В.О.Сухомлинського***

Завдання

- Популяризація наукової спадщини видатного педагога та сприяння творчому використанню в практиці навчально-виховної роботи його найцінніших теоретичних здобутків.
- Втілення гуманістичних ідей В.О.Сухомлинського у навчально-виховний процес.

- Творче використання у навчально-виховній роботі принципів В.Сухомлинського щодо впровадження і розвитку цілісної системи педагогічної роботи з учнями та учнівським колективом.
- Впровадження педагогічної спадщини В.Сухомлинського зі збагачення та облагороджування духовного життя колективу і кожного вихованця, у центрі уваги якого - особистість учня.
- Вдосконалення диференційованої педагогічної освіти батьків.
- Піднесення педагогічної культури вчителів школи через систему ідей В.О.Сухомлинського.

Науково-методична підготовка

Психологічна підготовка вчителів до роботи в групі. Визначення наявної науково-педагогічної та методичної літератури з означеного питання.

Складання плану роботи

Визначення конкретних цілей і завдань групи. Розробки моделей уроків, рекомендацій, порад щодо застосування на практиці існуючого досвіду. Розробка змісту діяльності творчої групи. Окреслення шляхів розв'язання проблеми. Колективне обговорення висунутих гіпотез. Упровадження кращого педагогічного досвіду з даної з даної проблеми.

Аналіз і підсумок роботи

Апробація набутого досвіду на основі нових педагогічних ідей, рекомендацій, розроблених творчою групою. Узагальнення передового творчого досвіду.

Запровадження досвіду творчої групи в масову практику

Поширення набутого досвіду: виступи з лекціями, пропаганда в пресі, випуск друкованої продукції, надання допомоги вчителям, які зацікавилися ідеями творчої групи.

№з/п	Зміст роботи	Термін	Категорії працівників	Відповідальний
1	Підбір літератури з проблеми. Окреслення напрямків роботи. Погодження координаційного плану роботи з методичною радою.	Вересень		Керівник творчої групи
2	Педагогічні читання, присвячені 100-річчю з дня народження В.О.Сухомлинського «Ідеї В.Сухомлинського в освітньому просторі сьогодення».	Вересень	Педагоги школи	ЗДНВР

3	Проведення тижня Пам'яті В.О.Сухомлинського.	Жовтень	Педагоги школи	ЗВР, ЗНВР, керівник творчої групи
4	Створення творчою групою алгоритму роботи з питань вивчення і впровадження педагогічних ідей В.О.Сухомлинського.	Жовтень	Члени творчої групи	Керівник творчої групи
5	Організація науково-дослідницької, експериментальної діяльності.	Жовтень	Члени творчої групи	ЗДНВР
6	«Організація науково-методичної роботи з підготовки педагогів до роботи з обдарованими дітьми». Тренінг	Листопад	Педагоги школи	ЗДНВР
7	Підготовка до конкурсу-захисту дослідницьких проектів	Грудень	Керівники секцій	ЗДНВР
8	«Використання творчої спадщини В.О.Сухомлинського в початковій та середній ланках освіти з метою формування розумової діяльності учнів». Семінар-практикум	Січень	Педагоги початк. та середніх класів	Баланівська Л.М., Парокінна Г.П.
9	Створення загальнодоступного банку ідей.	Січень		Свидюк В.А.
10	«Роль класного керівника та вчителів-предметників у формуванні успішності учнів». Семінар-практикум	Лютий	Педагоги школи	ЗДНВР, керівник творчої групи

11	Написання методичних рекомендацій з використання в навчальному процесі педагогічних ідей В.О.Сухомлинського з розумового виховання.	Березень-квітень	Голови МО	ЗДНВР НВО
12	Аналіз проведеної роботи творчої групи з вивчення творчої спадщини В.О.Сухомлинського за навчальний рік.	Травень	Методична рада	Голова метод. ради
13	Ознайомлення вчителів з методичними рекомендаціями щодо проведення уроків за творами В.О.Сухомлинського. Круглий стіл.	Травень	Педагоги школи	ЗДНВР, керівник творчої групи
14	Методичний посібник «Упровадження творчої спадщини В.О.Сухомлинського в навчально-виховному процесі»	Травень-червень	Члени творчої групи	Керівник творчої групи
15	Перспективне планування роботи на наступний навчальний рік	Травень-червень	Методична рада	Голова метод. ради

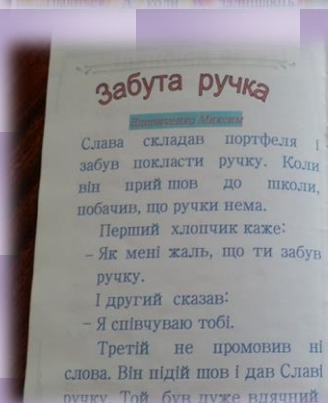
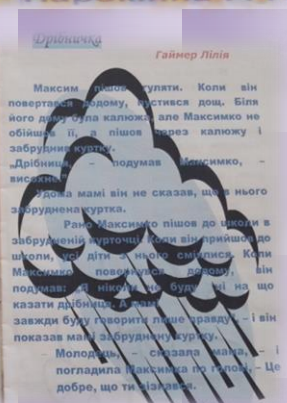
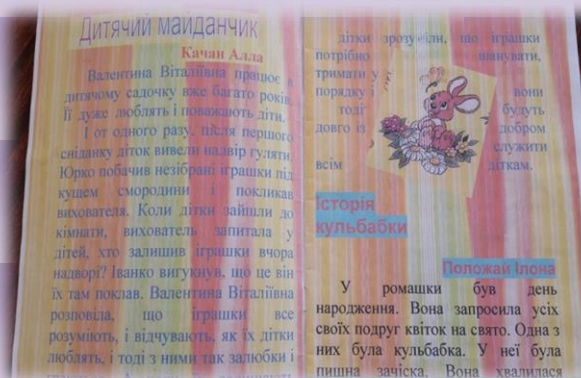
З одинадцяти років, що дитина проводить у школі, дуже вагоме місце посідають перші чотири роки навчання. Це фактично старт, і від того, як гарно, ефективно він розпочнеться, залежать успіхи в основній школі. Не випадково цьому періоду навчання великого значення надавав В.О. Сухомлинський: «Грамотність, набута в початковій школі, є інструментом опанування знань у

середніх і старших класах». Звертаючись безпосередньо до вчителів початкової школи, великий педагог наголошував: «Ваше найважливіше завдання – закласти міцний фундамент знань. Настільки міцний, щоб учителям, які працюватимуть після вас, узагалі не треба було думати про фундамент». Це добре усвідомлюють учителі початкових класів нашої школи Парокінна Г.П., Свидюк В.А., Сапуга О.В., Химич В.А.

«Школа радості» В.О. Сухомлинського для Парокінної Г.П. стала прикладом того, як потрібно дитину вчити вчитися й творити. На практиці вчителька переконалася: навчання буде легким, якщо виклад матеріалу стане цікавим, захоплюючим, сповненим яскравих образів. Однак добре розуміє, що навчання – це не безмежна радість, а наполеглива розумова праця.

Українська мова виступає основним засобом опанування інших навчальних дисциплін. На цих уроках Галина Павлівна використовує технології «мікрофон», «незакінчене речення» тощо. Слідуючи настановам великого педагога, учителька прагне, щоб у навчальній праці не тільки закріплювалися знання, здобуті на уроках, а й народжувалася думка.

«Джерельце» - збірка оповідань і казок, складена її вихованцями, є ілюстрацією джерела творчості, відкриття.

Парокінна Г.П. вдало використовує на уроках природознавства метод проектів, допомагає в пошуку матеріалу, необхідного в роботі над проектом, координує весь процес. Для підтримки інтересу дітей, активності їхнього

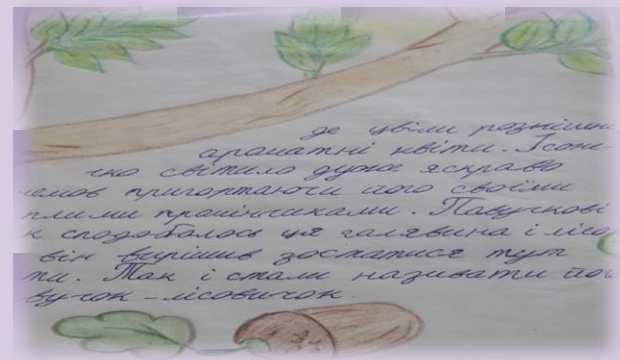
мислення і вольових зусиль завжди відзначає не тільки тих, хто був найактивнішим, а й тих, хто старанно працював, знайшов вдалу відповідь на запитання.

Мету своєї роботи Свидюк В.А. вбачає у створенні гуманістичного розвивального простору на ідеях творчої спадщини великого вчителя. Василь Олександрович Сухомлинський – багатогранна особистість. Ми знаємо його не тільки як видатного педагога, вченого, а й як дитячого письменника.

Для дітей він написав понад 1500 художніх мініатюр – казок, оповідань, легенд, притч, новел. Герої Сухомлинського - павучок та мурашка на землі, журавлиний ключ у небі, лелеки, горобчики, берізка, калюжа, маленьке кошеня і звичайнісінькі діти, їхні батьки, бабусі, дідусі. Здавалося б, усе таке рідне і до болю знайоме, але іноді ми у своїй повсякденності не помічаємо цих речей, не приділяємо достатньо уваги близьким людям. Тонкий же спостерігач, Василь Олександрович зупиняє увагу дитини на повсякденних, майже непомітних явищах і подіях. Він упевнений, що коли не сформувати самостійності мислення, не виховати любові до бабусі й дідуся, до матері й батька, до рідної природи, речей, що оточують дитину, - то яка мова може йти про любов до Батьківщини, патріотизм і громадянськість.

Працюючи над творами В.О. Сухомлинського, Свидюк В.А. намагається розбудити в учнів творчу уяву, яка, на думку вчительки, «дрімає» в душі кожної дитини. Учні мають можливість оживити матеріал, доповнити його новою інформацією, складають казки, оповідання, вірші.

Ось деякі фрагменти з учнівських творів:

«...Хотіла б Я мати крила,
Щоб, змахнувши ними,
Могла полетіти в країну Мрій.
І жити там, не знаючи ні горя, ні тривоги,
І жити там у щасті й радості завжди.
Моя незабутня Мріє, до мене прийди,
Нехай навіть у сні...» **Вербицька А.**

«Понеділок. Миколка пішов до школи і взяв із собою запальничку. Грався він і на уроках, і на перервах. Учителі йому зауваження робили, але він їх не слухав. Миколка підпалив запальничку під партою, коли всі діти були на фізкультурі. Сталося горе...» **Насібова Д.**

«Над глибоким, над Дніпром
Місто процвітає,
Там глибоким вічним сном
Кобзар спочиває.
Сняться йому дітлахи, що повиростали,
І співучії птахи,
Що долю звеселяли...» **Семко В.**

На своїх уроках Химич В.А. здійснює мандрівку творчою спадщиною В.О. Сухомлинського, яка, на її глибоке переконання, є тим промінчиком світла, що запалює в дитячих душах вогонь доброти, любові до Батьківщини, повагу до старших та вміння бачити

прекрасне навіть у маленькій конвалії чи метелику з росинкою на крилі. За прикладом великого педагога вчителька проводить уроки Краси, Шляхетності, Гармонії, Мудрості, які активізують прекрасне в душах дітей, облагороджують собори дитячих душ, сіють розумне, добре, вічне. Провела уроки етики «Подорож до країни Доброти», «Дерево дружби», «Дзеркало краси». У класі під керівництвом вчителя створено куточок добрих справ. Її маленький учнівський колектив брав активну участь в акціях «Подаруй усмішку матері», «Моє рідне село», а також виступив із захистом проектів «Зелена планета», «Перелітні птахи», «Книжечка про себе».

З легкої руки В.О.Сухомлинського в педагогіці з'явилося поняття «уроки мислення» - уроки, які змушували дітей молодшого шкільного віку дивитися на світ і розкривати його найскладніші взаємозалежності тощо. Сапуга О.В. переконана, що використання спостережень за впливом природи на всебічний розвиток школярів має велике значення в навчально-виховному процесі. Тому сама проводить уроки мислення серед природи, намагається здивувати дитину, досягти того, аби від спілкування з природою в дитини народилося образне слово, адже «краса природи – це могутнє джерело енергії думки» (В.О. Сухомлинський). Пізнавальна частина «уроків мислення» серед природи обов'язково чергується з грою. Розвиваючи увагу, фантазуючи, діти на основі побаченого й почутого складають казки, через які в них формується співпереживання, розвивається мислення.

«Література – це людинознавство, а викладання, вивчення літератури – це музика душі, музика слова. А вчитель повинен бути тим митцем, який доносить звучання цієї музики до юного серця».

В.О. Сухомлинський

Саме так працює вчитель-методист української мови та літератури Гаврилюк І.О.

Постійними супутниками, добрими порадиниками для Ірини Олександрівни стали педагогічні ідеї видатного педагога-земляка В.О. Сухомлинського. Знайомить

Гаврилюк І.О. своїх вихованців з творчою співпрацею вчителів В.О. Сухомлинського та Д.І. Фартушняка. До Дня народження

В.О. Сухомлинського в цьому навчальному році Ірина Олександрівна провела для учнів 11 класів виховний захід «Видатні постаті сучасності... В.О.Сухомлинський, Д.І.Фартушняк».

З ініціативи Гаврилюк І.О. було створено музей школи, зібрані експонати, проводиться пошукова, дослідницька робота, підготовлені екскурсоводи. На основі музейних експозицій здійснюється просвітницька діяльність у формі екскурсій, лекцій, святкових тематичних заходів, зустрічей з воїнами-афганцями тощо. Юні історики «Школи екскурсоводів» знайомлять також відвідувачів і з листуванням педагогів-земляків.

Ось фрагмент виступу учня-екскурсовода:

«Видатний педагог В.О. Сухомлинський так охарактеризував духовне багатство, знання, ерудицію, кругозір Дмитра Івановича Фартушняка: «Це – чудова людина. Перед ним скидають шапки всі: від сивочолого дідуся до маленької дитини, шануючи в цій людині небачене, без перебільшення дивовижне багатство знань. Дмитро Іванович вивчав тисячі першоджерел з історії нашої Батьківщини і зарубіжних країн. Живучи в селі, він самостійно вивчав дев'ять іноземних мов. Уроки історії для його вихованців стали справжнім святом. Ті, хто закінчив школу у Дмитра Івановича, на все життя винесли з її стін жадобу до знань. Така людина випромінює радість пізнання, щастя насиченого життя.»

Щира дружба пов'язувала Дмитра Івановича з видатним педагогом, директором

Павлиської середньої школи

Онуфріївського району

В.О.Сухомлинським. А

познайомились вони на

Всесоюзному з'їзді вчителів у

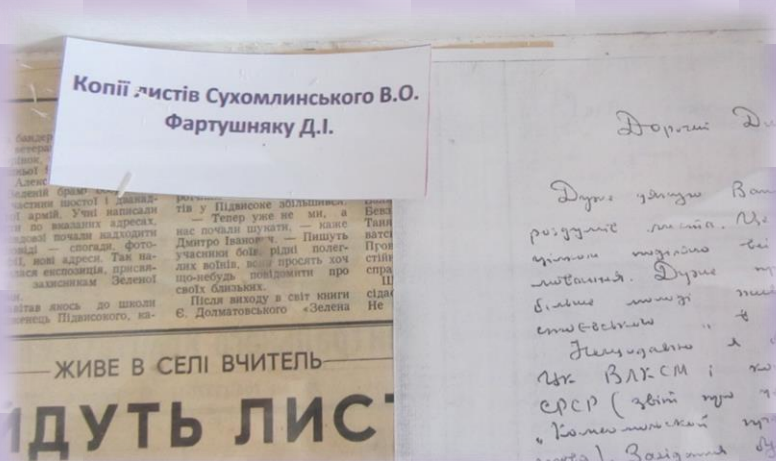
Москві у 1968 році. У листах до

Дмитра Івановича, які збереглися в родині Фартушняків, Василь

Олександрович з теплотою згадує ці незабутні дні: «Кожна нова хороша людина, яку зустрічаєш на шляху життя, - це нова радість і нова краса. Я поважаю в Вас невтомного

трудівника, жадобу до знань, повнокровне, багате духовне життя. Саме таким мені уявляється ідеал учителя».

Ірина Олександрівна практикує інтегровані уроки, уроки-семінари, уроки-дослідження, бібліотечні уроки. Використовує вчитель-словесник методи проблемного навчання, евристичної бесіди, ділової гри, дискусії, мозкового штурму. Для формування творчого мислення школярів учитель ставить їх в умови першовідкривача, дослідника, вчить аналізувати, порівнювати вже відомі поняття. Постійно працює над формуванням культури мовлення учнів, утвердження культу рідного слова, вміло формує словесно-логічне мислення. Дбаючи про збагачення словникового запасу школярів, учитель виробляє вміння і навички самостійно вивчати слово через літературу, словники, живе мовлення, підводить учнів до думки, що вміло користування словом – велике мистецтво. Для Гаврилюк І.О., крім літературної спадщини, надзвичайно важливими є вислови мудрого вчителя В.Сухомлинського про значення книги та читання в житті дитини. „Читання – це віконце, через яке діти бачать і пізнають світ”; „Якщо з дитинства у дитини не виховувати любові до книжки, якщо читання не стало її духовною потребою на все

життя, - в роки отрочтва душа підлітка буде порожньою”; „Щоб підготувати людину духовно до самостійного життя, треба ввести її в світ книжки”.

„Читання як джерело духовного збагачення не зводиться до вміння читати; з цього вміння воно тільки починається”, - так писав Василь Сухомлинський, і ці мудрі вислови можна ще продовжувати.

Уроки літератури рідного краю, виставки книг, зустрічі з цікавими людьми допомагають школярам побачити, відчувати, зрозуміти, зберегти у серці прекрасне. Учні Ірини Олександрівни мають не лише стійкий і глибокий багаж знань, критичність і самостійність мислення, а й чітко сформовану компетентність, досвід та цінності.

Скрипка Н.К. основне завдання уроків української мови та літератури вбачає у вихованні національно свідомого й освіченого громадянина нашої держави. Твердо переконана, що і в час комп'ютерів книжка не втратила свого унікального значення, а тому докладає зусиль, щоб виховати в учнів любов до читання, розвиток смаку, чуття слова, формує вміння

бачити прекрасне.

Слідуючи настановам великого педагога, у процесі роботи зі школярами враховує пізнавальні можливості кожної дитини, стосунки вибудовує на засадах гуманізму, толерантності, індивідуального підходу до кожного, віддає перевагу творчій діяльності.

До арсеналу педагогічних заходів учителя належать різноманітні види творчих робіт, які посилюють мотиваційну та розвивальну функції уроку. Складання діалогів та монологів, усних і письмових творів сприяє розвитку творчого потенціалу учнів.

Під керівництвом свого наставника учні отримують безцінний досвід самостійної роботи, досягають великої внутрішньої зрілості, набувають важливих наукових компетенцій. «Від багатства знань, думок, інтересів, ерудиції вчителя залежить чистота, благородство, безкорисливість душевних поривань юності, допитливість, жадоба до знань у вихованців», - ці слова Василя Олександровича стали дороговказом у роботі з учнями для Скрипки Н.К.

У Підвисоцькій школі вже понад 10 років успішно діє літературна студія обдарованої учнівської молоді «Джерельце». Тут починала свій літературний шлях значна кількість дітей. І всі ці роки незмінним керівником і музою для них була вчитель української мови та літератури Скрипка Надія Кирилівна. Вона сама пише вірші, тому й учнів залучає до складання поетичних творів. У школі видаються збірки дитячої поезії. Цього року вірші прозвучали в поетичному салоні закладу.

Добротворець

Учителем учителів
Усі його звемо.
Щоб наш багаж не обмілів,
До нього ми йдемо.
Він Школу Радості відкрив
Для хлопчиків й дівчат,
З натхненням генія творив,
Навчав сільських малят.
І серце дітям віддавав,
Бо їх умів любити,
Життя сторінки розкривав,
Учив по правді жити.

В Павлиській школі до кінця
Невтомно він трудивсь,
Набутим досвідом, знанням
З колегами діливсь.
Там дисертацію писав, і вірші, і казки,
Й багато іншого, бо знав:
Чекають малюки.
У Павлиші усе життя
Виховував дітей,
То ж не пішов у забуття
Із пам'яті людей.
І стільки років не спливе,
Та пам'ять буде жити,
Бо він крізь все життя своє
Умів добро творити.

Скрипка Н.К.

Видатний педагог В.О.Сухомлинський писав: «Розпізнати, виявити, виплекати, розкрити, виростити кожного учня, його неповторно індивідуальний талант – це означає піднести особистість на високий рівень розквіту людської гідності. Вірте в талант і творчі сили кожного вихованця».

У нашій уяві склалася така модель організації роботи з обдарованими школярами: від творчо працюючого керівника – до творчо працюючого вчителя, від творчо працюючого вчителя – до творчо працюючого учня. Ця формула має зворотній зв'язок: навчаючи інших, самі вчимося.

«Музика – уява – фантазія – творчість – така доріжка, йдучи якою, дитина розвиває свої духовні сили».

«Твори образотворчого мистецтва утверджують в юній душі почуття величі й краси людини, підносять особистість у її власних очах».

В.О.Сухомлинський В.О.

Сухомлинський відводив значну роль образотворчому мистецтву, живопису в естетичному вихованні школярів, у їх духовному становленні.

Василь Сухомлинський

**Казки школи
під
голубим
небом**

Час швидкоплинний, проте завжди сучасною та актуальною залишатиметься скарбниця педагогічної мудрості – творча спадщина В.О.Сухомлинського.

